

DUO

ONDERWIJSONDERZOEK & ADVIES

Rapportage

Onderzoek ouderbetrokkenheid in het basisonderwijs

Utrecht, juni 2019

Postbus 681

3500 AR Utrecht

Telefoon: 030 263 10 80

e-mail: info@duo-onderwijsonderzoek.nl

website: www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	2
2	ONDERZOEKSOPZET	3
3	RESULTATEN.....	4
3.1	Participatie van ouders in schoolactiviteiten – ondersteuning in de vorm van hand-en-spandiensten	4
3.2	Interesse van ouders voor de ouder- en medezeggenschapsraad	8
3.3	Aandacht van ouders voor de begeleiding naar goede leerprestaties.....	10
3.4	Inspraak van ouders in het beleid van de school.....	15

Bijlage - Verantwoording respons

NB

Een overzicht van alle antwoorden op de open vragen en van alle toelichtingen van de leerkrachten is opgenomen in een aparte bijlage. Deze bijlage is bij ons (DUO Onderwijsonderzoek & Advies) op te vragen.

1 INLEIDING

Wij (DUO Onderwijsonderzoek & Advies) verrichten elk schooljaar op eigen initiatief onderzoek naar een actueel onderwijsthema. Samen met het onderwijsvakblad Didactief hebben we dit keer onderzoek gedaan naar het thema ouderbetrokkenheid in het basisonderwijs.

We hebben daarbij vier vormen van ouderbetrokkenheid onderzocht:

- De betrokkenheid van ouders in de vorm van hand-en-spandiensten voor de basisschool van hun kind(eren). Het gaat daarbij om ondersteuning van de school bij bijvoorbeeld de organisatie van schoolreisjes, het beheer/onderhoud van de schoolbibliotheek, e.d.
- De bereidheid van ouders om zitting te nemen in de Ouderraad en de Medezeggenschapsraad.
- De betrokkenheid van ouders bij de leerprestaties van hun kind(eren).
- De inspraak van ouders op het beleid van de school.

In deze rapportage worden de belangrijkste resultaten van het onderzoek beschreven.

2 ONDERZOEKSOPZET

Het onderzoek naar de ouderbetrokkenheid in het basisonderwijs is een kwantitatief onderzoek en is uitgevoerd onder leerkrachten in het basisonderwijs.

Onderzoeksmethode

Het online veldwerk is als volgt verlopen:

- Voor het realiseren van de respons hebben we gebruikgemaakt van ons Online Panel Leerkrachten Basisonderwijs (een representatief panel met leerkrachten in het basisonderwijs die regelmatig voor ons een onderwijsrelevante online vragenlijst invullen). We hebben uit dit panel een aselechte steekproef getrokken van 1.000 leerkrachten.
- Deze 1.000 panelleden hebben we een e-mail gestuurd met het verzoek de online vragenlijst in te vullen.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van 14 mei t/m 21 mei 2019.

De technische realisatie van het online veldwerk is door ons in eigen beheer uitgevoerd en gemanaged.

Responsverantwoording

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de behaalde respons.

Onderzoeksgroep	Aantal benaderde leerkrachten voor deelname	Respons – aantal leerkrachten dat de vragenlijst heeft ingevuld	Responspercentage
Leerkrachten basisonderwijs	1.000	500	50%

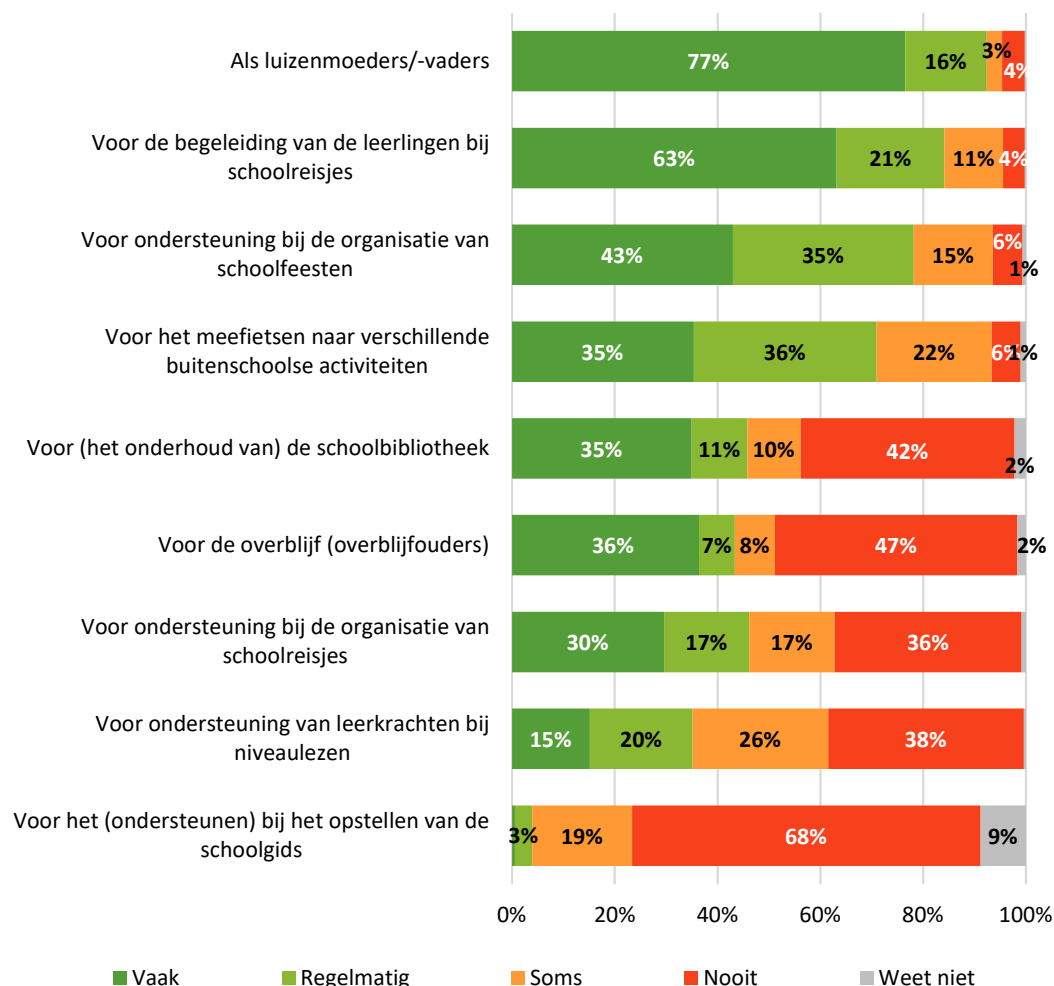
Zie de bijlage in dit rapport voor een nadere verantwoording van de respons.

3 RESULTATEN

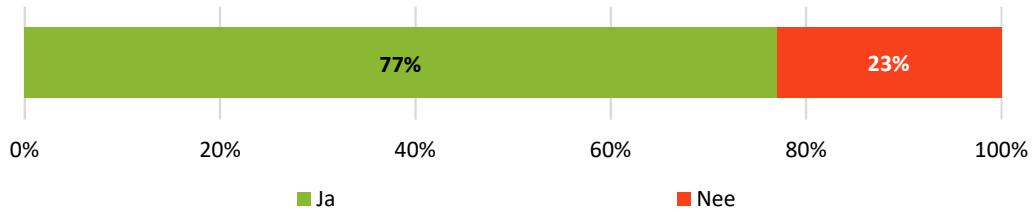
3.1 Participatie van ouders in schoolactiviteiten – ondersteuning in de vorm van hand-en-spandiensten

Ouders worden op school het meest ingezet als luizenmoeders/-vaders (93% regelmatig of vaak) en voor de begeleiding van de leerlingen bij schoolreisjes (84% regelmatig of vaak). Ouders worden relatief weinig ingezet voor de ondersteuning van leerkrachten bij niveaulezen (35% regelmatig of vaak) en voor het (ondersteunen) bij het opstellen van de schoolgids (3% regelmatig of vaak).

Worden op uw school ouders ingezet voor de volgende activiteiten?

Zijn er nog andere activiteiten waar uw school ouders voor inzet?

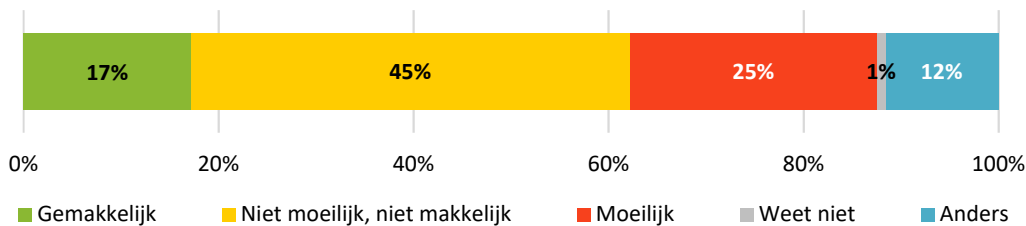
Driekwart van de leerkrachten (77%) geeft aan dat de ouders op hun school ook voor andere activiteiten worden ingezet. De volgende activiteiten worden het meest genoemd:

- Begeleiding bij schoolkamp;
- Begeleiding bij sportdagen (of Koningsspelen);
- Culturele en/of educatieve uitstapjes naar bijvoorbeeld musea of boerderijen;
- De Avondvierdaagse;
- Hulp bij de musical/het afscheid van groep 8 aan het eind van het jaar;
- Hulp bij handvaardigheid/knutselen;
- Hulp van klassenouders bij diverse activiteiten;
- Ondersteuning bij computers/computerles;
- Organiseren van feestdagen;
- Schoonmaken van het schoolgebouw;
- Versiering van de school;
- Vervoer bij excursies;
- Workshops/presentatie over het werk van de ouders.

Een volledig overzicht van de genoemde activiteiten hebben we opgenomen in een separate bijlage.

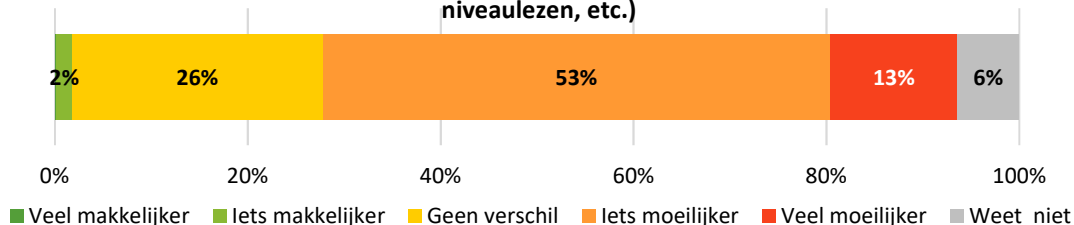
De leerkrachten die aangeven dat zij het 'werven' van ouders op hun school voor activiteiten zoals de overblijf, niveaulezen en schoolreizen moeilijk vinden, zijn in de overhand vergeleken met de leerkrachten die aangeven dat het werven van ouders op hun school juist makkelijk is (25% versus 17%). De grootste groep leerkrachten (45%) geeft aan dat het werven niet moeilijk maar ook niet makkelijk is,

Is het over het algemeen makkelijk of juist moeilijk om ouders 'te werven' voor dergelijke activiteiten? (Overblijf, organisatie schoolreizen, niveaulezen, etc.)

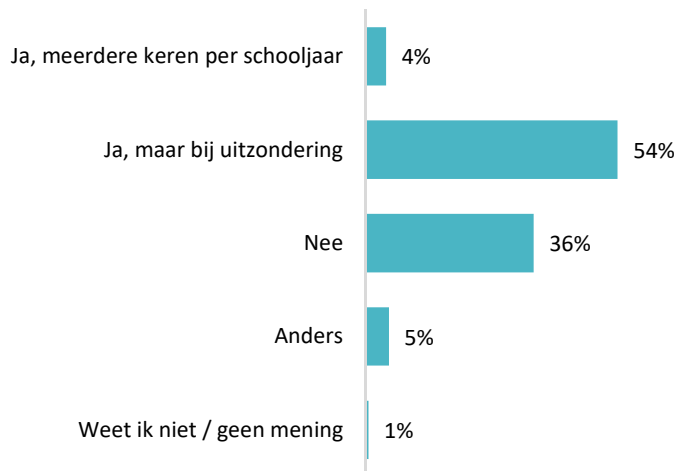
De meerderheid van de leerkrachten (66%) geeft aan dat het, in vergelijking met vijf jaar geleden, moeilijker is geworden om ouders voor dergelijke activiteiten (overblijf, organisatie schoolreizen, niveaulezen, etc.) te werven. Een relatief kleine groep leerkrachten (2%) geeft aan dat het werven van ouders voor dergelijke activiteiten juist makkelijker is geworden.

Is het de afgelopen vijf jaar makkelijker of moeilijker geworden om ouders te werven voor dergelijke activiteiten? (Overblijf, organisatie schoolreizen, niveaulezen, etc.)

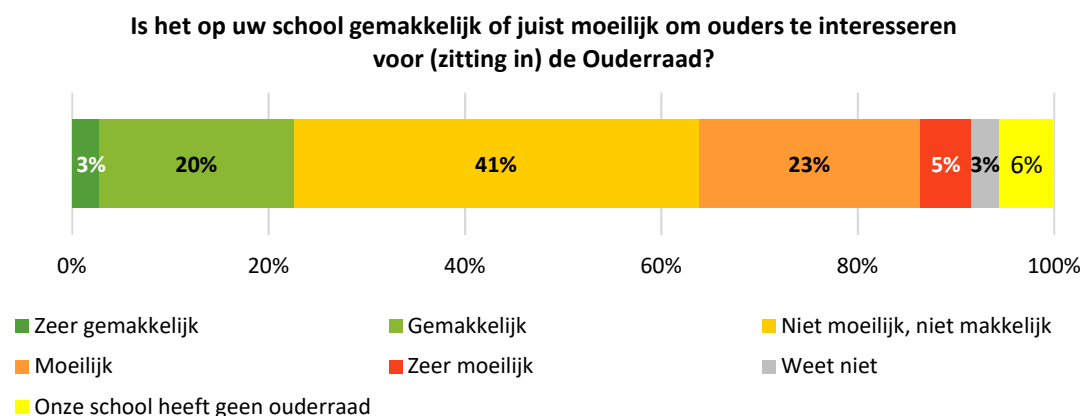
Op de school van ruim de helft van de leerkrachten (54%) gaan er (bij uitzondering) weleens activiteiten niet door omdat er onvoldoende ouders te vinden zijn om de school daarbij te ondersteunen. Dat activiteiten meerdere keren per schooljaar om deze reden (het niet kunnen vinden van ouders) niet doorgaan komt op relatief weinig scholen voor (4% van de leerkrachten geeft aan dat dit op hun school voorkomt). Ruim een derde van de leerkrachten (36%) geeft aan het op hun school niet voorkomt dat activiteiten niet doorgaan omdat er onvoldoende ouders te vinden zijn.

Gaan er weleens activiteiten op uw school (schoolreizen, projecten, etc.) niet door omdat er onvoldoende ouders te vinden zijn om de school daarbij te ondersteunen?

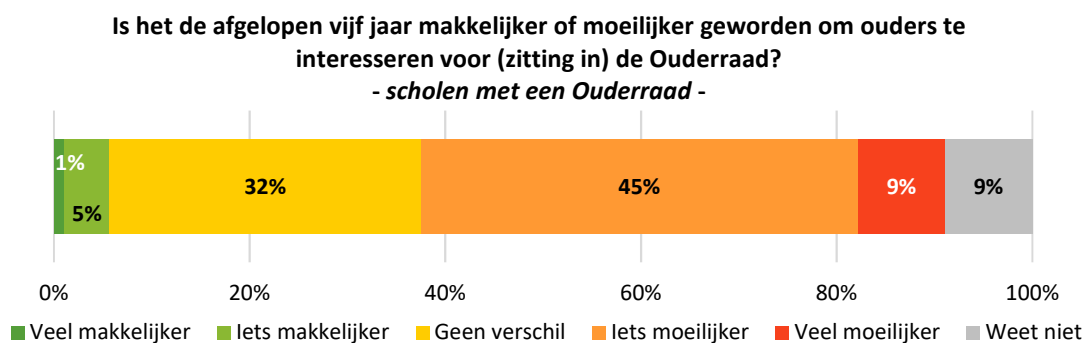

3.2 Interesse van ouders voor de ouder- en medezeggenschapsraad

Volgens bijna een kwart van de leerkrachten (23%) is het op hun school (zeer) gemakkelijk om ouders te interesseren voor (zitting in) de Ouderraad, op de school van ruim een kwart van de leerkrachten (28%) is het (zeer) moeilijk om ouders hiervoor te interesseren. Circa één op de zestien leerkrachten (6%) geeft aan dat hun school geen Ouderraad heeft.

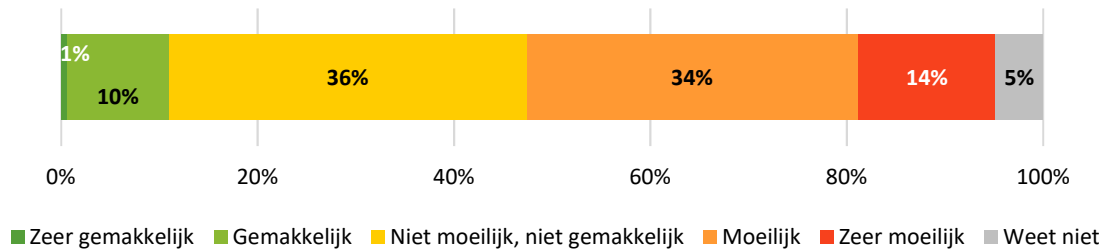

Meer dan de helft van de leerkrachten (54%) geeft aan dat het de afgelopen vijf jaar iets moeilijker (45%) of veel moeilijker (9%) is geworden om ouders te interesseren voor (zitting in) de Ouderraad. Volgens een relatief kleine groep leerkrachten (6%) is het de afgelopen vijf jaar juist iets (5%) of veel makkelijker (1%) geworden ouders hiervoor te interesseren.

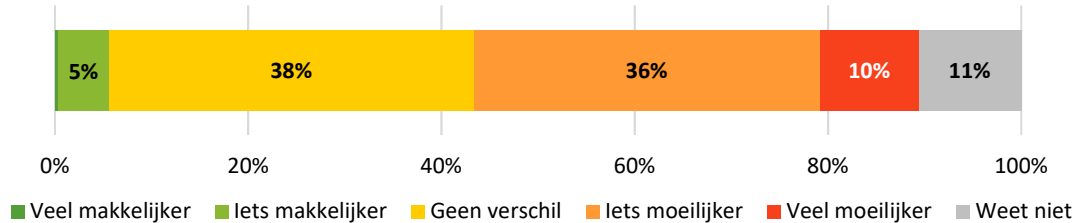
Bijna de helft van de leerkrachten (48%) geeft aan dat het op hun school (zeer) moeilijk is om ouders te interesseren voor (zitting in) de Medezeggenschapsraad. Circa één op de negen leerkrachten (11%) geeft aan dat het op hun school (zeer) makkelijk is de ouders te interesseren.

Is het op uw school gemakkelijk of juist moeilijk om ouders te interesseren voor (zitting in) de Medezeggenschapsraad?

Bijna de helft van de leerkrachten (46%) geeft aan dat het de afgelopen vijf jaar iets moeilijker (36%) of veel moeilijker (10%) is geworden om op hun school ouders voor (zitting in) de Medezeggenschapsraad te interesseren. Volgens een minderheid van de leerkrachten (5%) is het interesseren van de ouders juist makkelijker geworden.

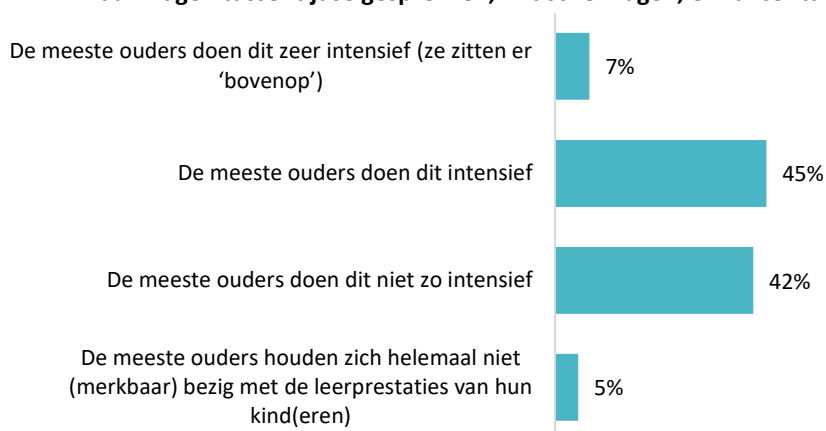
Is het de afgelopen vijf jaar makkelijker of moeilijker geworden om ouders te interesseren voor (zitting in) de Medezeggenschapsraad?

3.3 Aandacht van ouders voor de begeleiding naar goede leerprestaties

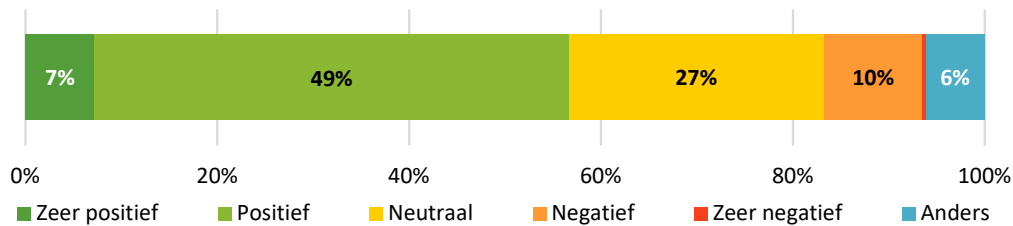
De grootste groep ouders (45%) houdt zich volgens de leerkrachten intensief bezig met de wijze waarop de leerkrachten de leerlingen begeleiden naar goede leerprestaties. Circa twee vijfde van de ouders houdt zich volgens de leerkrachten niet zo intensief bezig met de begeleiding naar goede leerprestaties. Een relatief kleine groep ouders houdt zich hier zeer intensief mee bezig (7%) of houdt zich hier juist helemaal niet mee bezig (5%).

Hoe intensief houden de ouders van uw leerlingen zich bezig met de wijze waarop u hun kind(eren) begeleidt naar goede leerprestaties? (D.m.v. aanvragen tussentijdse gesprekken, kritische vragen, e-mailcontact, etc.)

De meerderheid van de leerkrachten die heeft aangegeven dat de meeste ouders zich (zeer) intensief bezighouden met de wijze waarop hun kinderen naar goede leerprestaties worden begeleid (n=263), vindt dit over het algemeen (zeer) positief (56%). Eén op de tien leerkrachten (10%) beoordeelt de intensiteit (zeer intensief of intensief) waarmee ouders zich hier mee bezighouden als (zeer) negatief.

U heeft aangegeven dat de meeste ouders zich (zeer) intensief bezighouden met de wijze waarop u hun kind(eren) begeleidt naar goede leerprestaties. Vindt u dat in het algemeen positief of juist negatief?

We hebben de leerkrachten ook gevraagd hun oordeel toe te lichten. De gegeven toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

(zeer) positief

- Het is goed als ouders betrokken zijn bij de ontwikkeling en opvoeding van hun kind(eren);
- Samenwerking tussen ouder en school is het beste voor het kind;
- Het is goed om te zien dat veel ouders betrokken willen zijn.

neutraal: niet positief, maar ook niet negatief

- Dit hangt af van de ouder, sommige zijn te betrokken, anderen niet betrokken genoeg;
- De reden waarom de ouders zich intensief bezighouden bepaalt of het positief of negatief is. Sommige ouders willen alleen dat hun kind goed presteert, anderen denken meer aan de algehele ontwikkeling;
- De manier waarop ouders zich bezighouden verschilt nogal. Het is negatief wanneer er wantrouwen tegenover/kritiek op de leerkracht is.

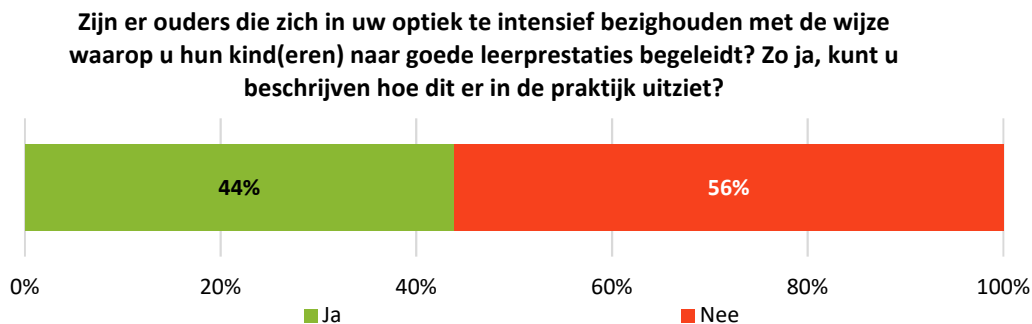
(zeer) negatief

- Ouders hebben geen vertrouwen in de leerkracht meer en hebben veel kritiek;
- De prestatiedruk van de ouders op hun kinderen is te hoog;
- De verwachtingen die ouders hebben zijn niet altijd realistisch.

Een volledig overzicht van de toelichtingen van de leerkrachten hebben we opgenomen in een separate bijlage.

De leerkrachten die hebben aangegeven dat de meeste ouders zich niet zo intensief bezighouden met de wijze waarop de leerlingen worden begeleid naar goede leerprestaties (n=212), hebben we gevraagd of er naar hun mening ouders zijn die zich te intensief bezighouden met de wijze waarop zij de leerlingen begeleiden naar goede leerprestaties.

De meerderheid van de leerkrachten (56%) vindt dat er geen ouders zijn die zich te intensief met de begeleiding naar goede leerprestaties bezighouden.

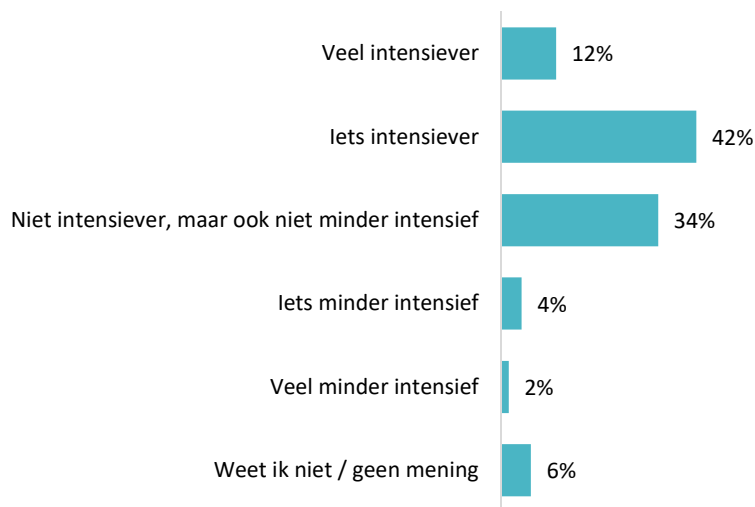
De wijze waarop ouders, die zich volgens leerkrachten wel te intensief met de begeleiding bezighouden (44%), zich opstellen kan als volgt worden samengevat:

- Een hele grote prestatiedruk op de kinderen;
- Gelijk contact opnemen en extra oefeningen eisen bij het zien van één slecht toets resultaat;
- Heel veel contact met de leerkracht via mail, telefoon en/of persoonlijke gesprekken;
- Ouders die alles willen weten van hun kind, bij voorbeeld toets resultaten en toets data;
- Veel extra oefenen/huiswerk/bijles.

Een volledig overzicht van de beschrijvingen van de leerkrachten hebben we opgenomen in een separate bijlage.

Ruim de helft van de totale groep leerkrachten (54%) geeft aan dat de ouders zich de afgelopen vijf jaar veel intensiever (12%) of iets intensiever (42%) zijn gaan bezighouden met de wijze waarop zij als leerkracht hun kind(eren) begeleidt naar goede leerprestaties. Volgens een relatief kleine groep leerkrachten (6%) zijn de ouders zich de afgelopen vijf jaar iets of veel minder intensief met de begeleiding bezig gaan houden. Een derde van de leerkrachten (34%) geeft aan dat de afgelopen vijf jaar de ouders zich niet intensiever, maar ook niet minder intensief bezig zijn gaan houden met de begeleiding van hun kinderen naar goede leerprestaties.

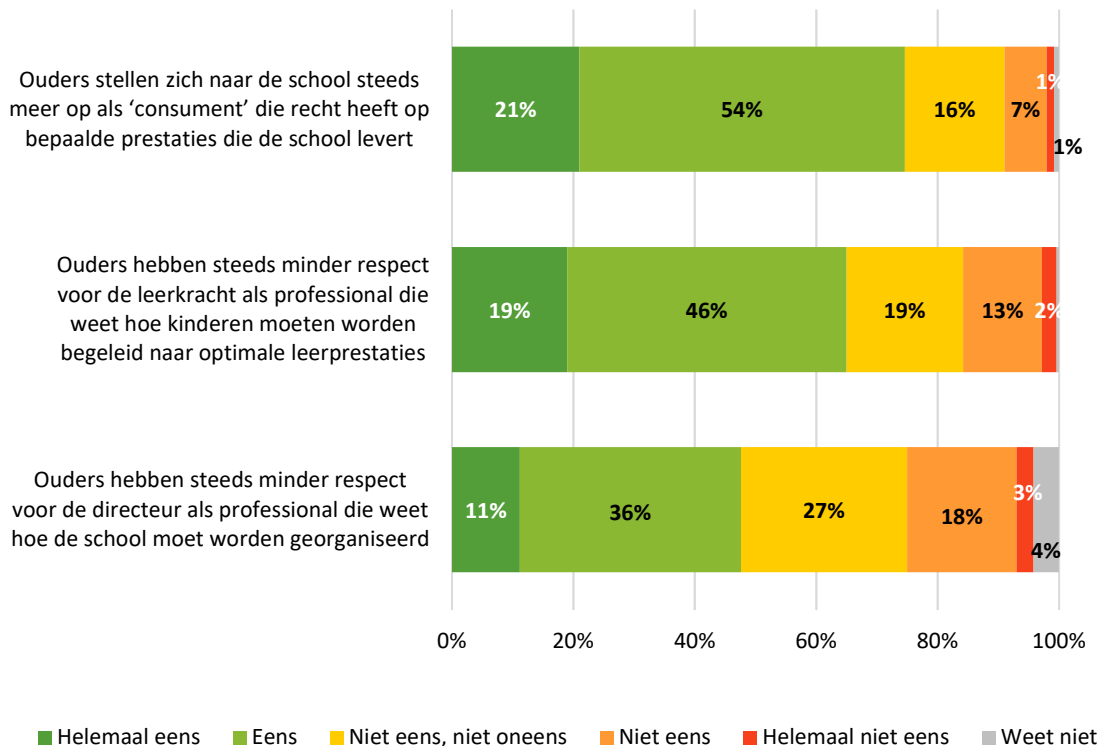
Zijn de ouders van uw leerlingen zich in de afgelopen vijf jaar meer of minder intensief gaan bezighouden met de wijze waarop u als leerkracht hun kind(eren) begeleidt naar goede leerprestaties?

We hebben de leerkrachten een aantal stellingen voorgelegd die betrekking hebben op de rol van de leerkracht/de school als professional/professionele instelling.

Driekwart van de leerkrachten (75%) is het (helemaal) eens met de stelling dat de ouders zich naar de school steeds meer opstellen als 'consument' die recht heeft op bepaalde prestaties die de school levert. Twee derde van de leerkrachten (65%) vindt dat ouders steeds minder respect hebben voor de leerkracht als professional en vindt bijna de helft (47%) van de leerkrachten dat de ouders steeds minder respect hebben voor de directeur als professional.

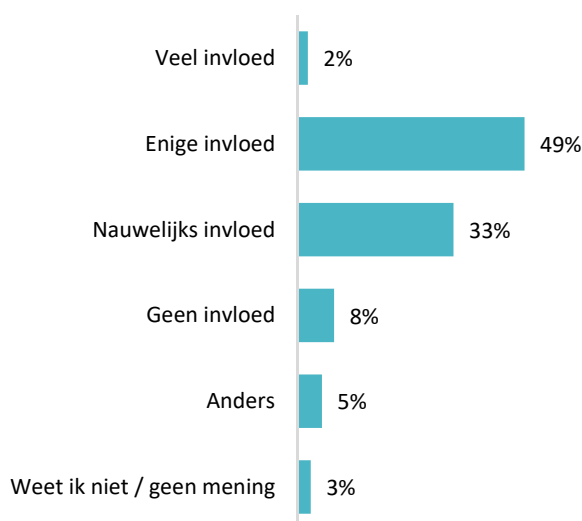
In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

3.4 Inspraak van ouders in het beleid van de school

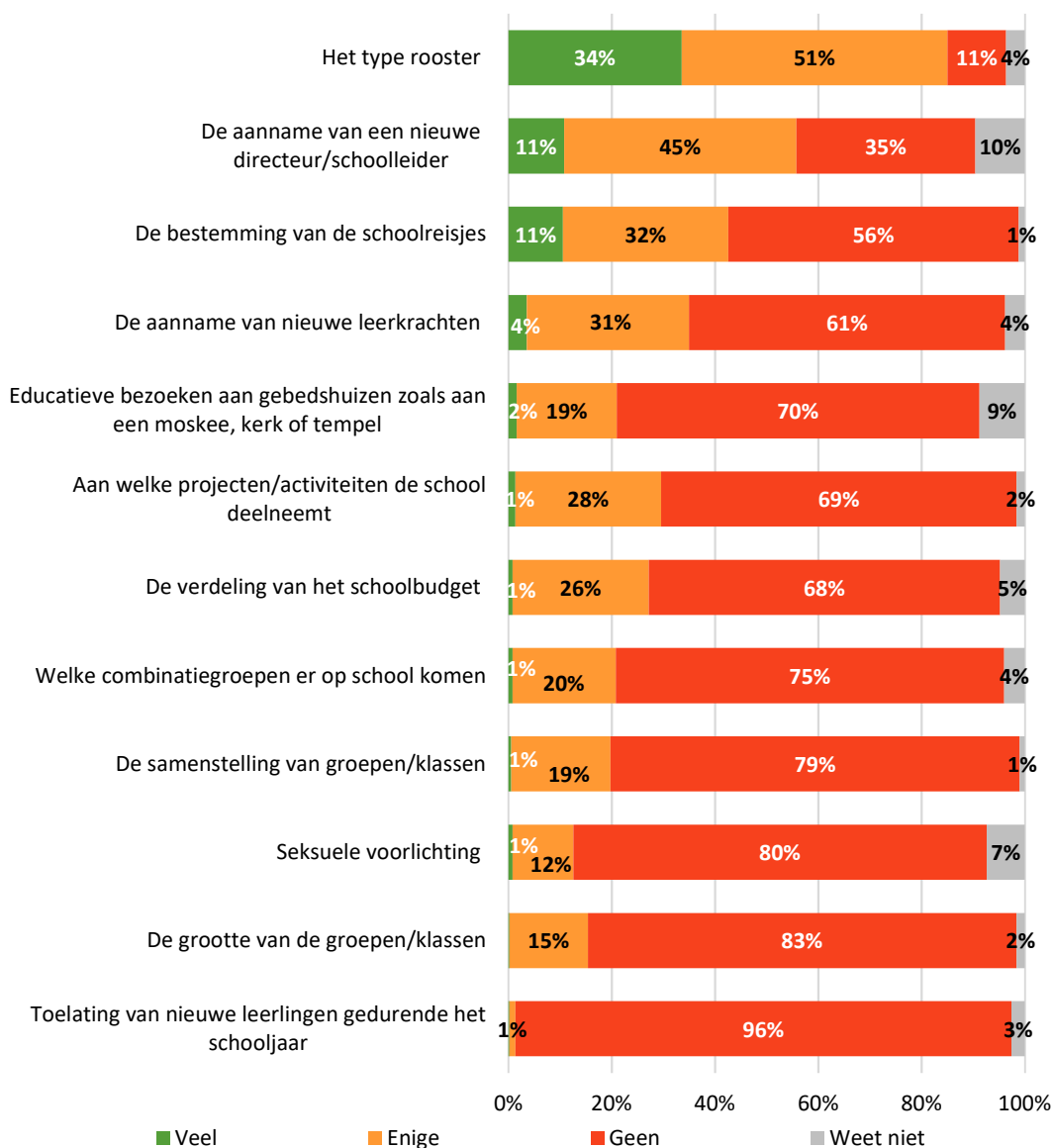
Op het beleid van de school (besteding van het budget, sollicitatieprocedures, e.d.) hebben volgens twee vijfde van de leerkrachten (41%) de ouders *niet of nauwelijks* inspraak. De helft van de leerkrachten (49%) geeft aan dat de ouders op hun school *enige* inspraak hebben en een relatief kleine groep leerkrachten (2%) geeft aan dat de ouders op hun school *veel* inspraak hebben in het beleid.

Hoeveel inspraak hebben ouders over het algemeen in het beleid van uw school (besteding van het budget, sollicitatieprocedures, keuze van buitenschoolse activiteiten, etc.)?

De inspraak die ouders op school hebben is (mede) afhankelijk van het betreffende onderwerp/thema. De meeste inspraak hebben de ouders volgens de leerkrachten als het gaat om het type rooster (85% enige of veel inspraak) en het aannemen van een nieuwe directeur/schoolleider (56% enige of veel inspraak). De ouders hebben het minst inspraak wat betreft de toelating van nieuwe leerlingen gedurende het schooljaar (96% geen inspraak) en de grootte van de groepen/klassen (83% geen inspraak).

Hoeveel inspraak hebben ouders op uw school in de volgende onderwerpen/thema's?
Het gaat hierbij om inspraak van ouders in de dagelijkse praktijk, niet om formele, wettelijk vastgelegde inspraak

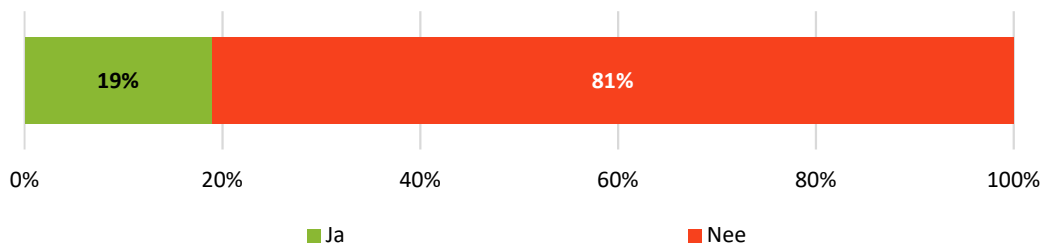
Een minderheid van de leerkrachten (19%) geeft aan dat, als het gaat om het beleid van de school, er nog andere onderwerpen/thema's zijn waar ouders inspraak in hebben.

De onderwerpen/thema's die het meest door de leerkrachten worden genoemd zijn:

- De schooltijden;
- Het schoolplan/de schoolgids;
- Het traktatiebeleid;
- Het vakantierooster.

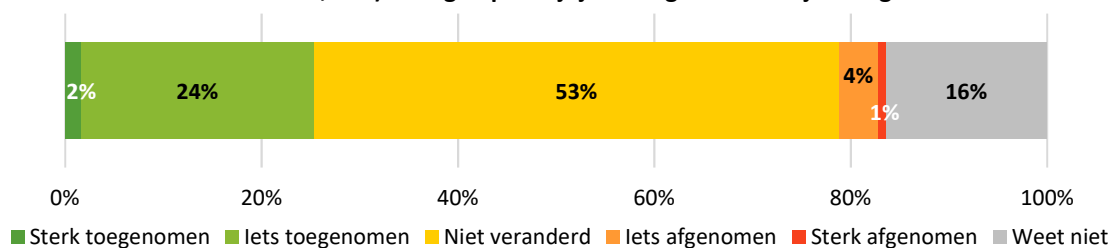
Een volledig overzicht van de genoemde onderwerpen/thema's hebben we opgenomen in een separate bijlage.

Zijn er nog andere onderwerpen/thema's waar ouders inspraak in hebben? Het gaat hierbij om onderwerpen die met het beleid van de school te maken hebben.

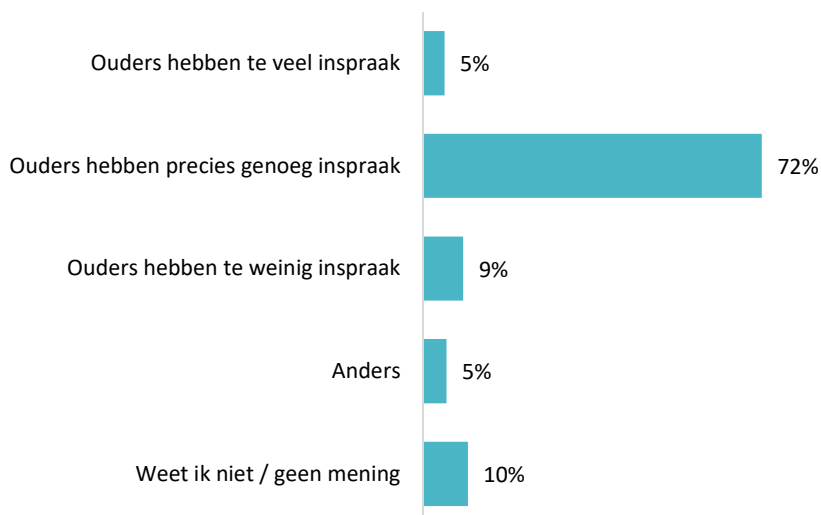
De helft van de leerkrachten (53%) geeft aan dat de afgelopen vijf jaar er geen verandering heeft plaatsgevonden in de inspraak die ouders hebben op het beleid van hun school. Van de leerkrachten die vinden dat er wel een verandering heeft plaatsgevonden vindt de meerderheid dat de mate van inspraak van de ouders is toegenomen.

Is de inspraak van ouders in het beleid van de school (besteding van het budget, sollicitatieprocedures, keuze van projecten/activiteiten waaraan de school deelneemt, etc.) de afgelopen vijf jaar toegenomen of juist afgenomen?

De meerderheid van de leerkrachten (72%) vindt dat de ouders *voldoende* inspraak hebben in het beleid van hun school. Circa één op de tien leerkrachten (9%) vindt dat de ouders *te weinig* inspraak hebben en circa één op de twintig leerkrachten (5%) vindt dat de ouders *te veel* inspraak hebben.

Wat vindt u van de mate waarin de ouders op uw school inspraak hebben in het beleid van uw school (besteding van het budget, sollicitatieprocedures, keuze van buitenschoolse activiteiten, etc.)?

Bijlage - Verantwoording respons

Verantwoording respons

De gerealiseerde netto-respons van leerkrachten is vergeleken met de populatie voor de kenmerken denominatie en regio. De respons op de kenmerken denominatie en regio ziet er als volgt uit.

Primair onderwijs	Werkelijke verdeling primair onderwijs	Verdeling in de netto-respons leerkrachten n=400
Denominatie		
Openbaar	35%	29%
Protestants	24%	28%
Rooms-katholiek	28%	32%
Anders	13%	11%
Regio		
Noord	40%	32%
Midden	30%	36%
Zuid	30%	31%

Nauwkeurigheidsmarges

Om inzicht te geven in de nauwkeurigheidsmarges die op elk steekproefonderzoek van toepassing zijn, is een tabel opgenomen waarin bij verschillende netto-respons-aantallen de bijbehorende nauwkeurigheidsmarges zijn vermeld. Hierbij is uitgegaan van een betrouwbaarheid van de resultaten van 95% (betrouwbaarheid = de mate waarin bij herhaalde meting dezelfde resultaten worden verkregen).

Netto-respons	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
300	5,7%	4,9%	3,4%
400	4,9%	4,2%	2,9%
500	4,4%	3,8%	2,6%
600	4,0%	3,5%	2,4%

Toelichting op de tabel

Bij een netto-respons van n=500 dient er bij een uitkomst van bijvoorbeeld '50% van de respondenten is het eens met een stelling en 50% is het niet eens met de stelling' rekening mee te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen 45,6% (50% -/ 4,4%) en 54,4% (50% + 4,4%).